

Poljošumarstvo je sustav upravljanja poljoprivrednim zemljištem u kojem se drveće ili grmlje uzgaja oko ili među usjevima ili pašnjacima. U europske politike termin je ušao putem nove poljoprivredne strategije Od farme do stola i u sklopu europskog zelenog plana. Razvijanje europskog zelenog plana zahtijeva i uvođenje nove terminologije u politički diskurs, ali i popratne djelatne učinke novih termina.

Diverzifikacija poljoprivrednog sustava pokreće agroekološku sukcesiju, poput one u prirodnim ekosustavima, i tako započinje lanac događaja koji poboljšavaju funkcionalnost i održivost poljoprivrednog sustava. To je dinamičan, ekološki sustav upravljanja prirodnim resursima koji, integracijom drveća na farmama i na poljoprivrednom zemljištu, diverzificira i održava proizvodnju radi povećanih socijalnih, ekonomskih i okolišnih koristi za korisnike zemljišta na svim razinama.

Poljoprivredni šumarski sustavi su višenamjenski sustavi koji mogu pružiti širok raspon ekonomskih, sociokulturnih i okolišnih blagodati, ističe UN-ova Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO). Posađene mogu biti voćke, palme, bambusi, orašasti plodovi, ljekovito, grmoliko bilje, itd. Ono također ima dodatnu ekonomsku vrijednost čime se povećava mogućnost zarade poljoprivrednika, ali isto tako povećava opskrbu hranom i bioraznolikost, smanjuje eroziju tla, sprečava poplave, čisti zrak i skladišti stakleničke plinove. Ovakve su se prakse do sada uglavnom koristile u subsaharskoj Africi na malim gospodarstvima, a sada se ta praksa širi i po drugim kontinentima.

S obzirom na to da se novi sustav toliko razlikuje od dosadašnjih europskih poljoprivrednih praksi, poljoprivrednici su zbunjeni. Dosadašnja poljoprivredna strategija EU branila je sadnju više od sto stabala po hektaru. Prekoračenje tog ograničenja ugrožavalo je isplate potpora jer je do sada EU smatrala da sadnja stabala na poljima ugrožava samu poljoprivredu. Europska sklonost birokraciji i strogo određenim kućicama u koje se mora uklopiti cjelokupna organizacija društva i inače je jedan od problema EU, pogotovo zato što su tako razrađeni birokratski sistemi rezultat dubinskog nepovjerenja u svoje stanovnike. Ironija europskog problema leži u tome što ni najstroža birokracija nije spriječila brojne sumnjive tipove i organizacije da zavladaju isplatama iz europskih fondova. Dok su na periferiji unije to možda propali političari (tipa hrvatski bivši ministar poljoprivrede), u njezinom centru to su dobro poznate stare mafijaške organizacije (npr. talijanske). Prema novom planu, države članice imat će punu slobodu da isplate potpore poljoprivrednicima koji na svoja polja sade i stabla.

Tipično europske prepreke

Pritisnuta nuždom da iznađe rješenja za klimatske probleme, EU je prisiljena postati znatno

fleksibilnijom prilikom definiranja naizgled jednoznačnih termina. No, ova konceptualna promjena i dalje ne znači da se reforma i nove mogućnosti dobro komuniciraju prema poljoprivrednicima. Oni pak, navikli na europsko kažnjavanje i reduciranje sredstava (sjetimo se, još do prošle godine, plan EU bio je da se potpuno ukinu potpore za poljoprivredu, čemu se Hrvatska posebno protivila) sada nisu skloni požuriti sa sadnjom stabala na svojim poljima, što povratno EU stvara probleme u implementaciji novih ekoloških strategija.

S druge strane, Europska federacija za poljošumarstvo (EURAF) procjenjuje da u EU postoji oko 20 milijuna hektara poljoprivrednih šuma, te da bi 90 posto travnjaka bilo prikladno za ovaj oblik prenamjene (naravno, to ne znači da će se sve to tako i iskoristiti jer ni to nije ekološki održiva praksa). Čak 99 posto obradive zemlje u Europi može se pretvoriti u poljošume (poljoprivredne šume). Kako bi se sve to što bolje iskoristilo i održavalo, EU planira u sklopu opće strategije digitalizacije osmisliti način da sustav FaST (satelitsko nadgledanje poljoprivrednih zemljišta) vrši i dodatnu funkciju procjene koja stabla saditi na kojim poljima. Međutim, kompartmentalizirana kakva jest, EU sama sebi otežava posao, pa tako nijedan od projekata iz fonda Horizon2020 ne uključuje parametre potrebne za izradu najboljih poljošumarskih modela.

Ovaj primjer svjedoči nam da se EU mora nužno mijenjati zajedno sa svojom zelenom politikom. Dosadašnje prakse, osim što ne zadovoljavaju potrebe “korisnika”, tj. ljudi, očito više ne zadovoljavaju ni potrebe državne administracije. Pitanje je samo hoće li državni službenici na periferijama Unije uspjeti savladati ove nove metode rada, jer ako se pogleda Hrvatski primjer, u sukobu starih, nezadovoljavajućih papirnatih praksi i novih digitalnih tehnologija, ove potonje nikako da odnesu prevagu.

Izvor: bilten.org